

กิเลสตีกิน

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๘

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรม ธรรมะเป็นสังฆธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสวงหาค้นคว้าเป็นสังฆจะเป็นความจริงในหัวใจขององค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อาสวักขยญาณทำลายอวิชชาในหัวใจขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า

พญามารๆ กิเลสตัณหาความทะยานอยากสิ้นไปจากหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้า วิมุตติสุขๆ นะ พอแสดงธรรม ละล้าละล้งๆ จะสอนใครได้หนอ จะสอนใครได้หนอ

เวลาเป็นสังฆจะเป็นความจริงที่อบรมบ่มเพาะขึ้นมา ใจ เทศน์ว่าการขึ้นมา สิ่งที่เทศน์ว่า
การขึ้นมา นี่สังฆธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสะอาด บริสุทธิ์ ผุดผ่อง แฉวฉวาว มี
รัตนะสอง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับพระธรรมๆ

พระธรรมๆ สังฆธรรมอันนั้นใจ พระพุทธศาสนาใจ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
แสดงธรรมใจ พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม เห็นใหม่ ดวงตาเห็นธรรม

เวลาศึกษาเล่าเรียน ศึกษาอบรมบ่มเพาะขึ้นไป แสดงอนัตตลักษณะสูตรขึ้นมา ปัญจ
วัคคีย์เป็นพระอรหันต์ๆ คำว่า “พระอรหันต์” มันสะอาดบริสุทธิ์ มันเป็นสังฆธรรมที่แฉวฉวาว เป็น
สังฆธรรมที่มีศรัทธาในพระพุทธศาสนา มีเฉพาะในพระพุทธศาสนาเท่านั้น

พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน

สาวกสาวกจะผู้ได้ยินได้ฟังไป เราจะฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมาไป ต้องทำความเข้าใจของใจเข้ามาไป เข้าสู่พุทธะนั้นไป ถ้าเข้าสู่พุทธะนั้น เข้าสู่สัมมาสมาธิไป ถ้าเข้าสู่สัมมาสมาธิ ศีลสมาธิ ปัญญาไป ถ้าฝึกหัดใช้ปัญญา วิปัสสนา วิปัสสนาคือรู้แจ้งแทงกิเลสในหัวใจของตนไป ถ้ามันรู้แจ้งแทงกิเลสในหัวใจของตนจะเป็นความมหัสจรรย์ เป็นสังฆธรรมในพระพุทธศาสนาไป

พระพุทธศาสนามหัสจรรย์มหาศาล แต่กิเลสมันตีกิน เวลากิเลสมันตีกิน เห็นใหม่

นี่ไป เวลาสาวกสาวกจะ แสดงธรรมๆ เป็นสังฆจะเป็นความจริงไป วันมาฆบูชา พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบวชให้เอง เอหิภิกขุไป เหมือนพ่อเหมือนแม่เลี้ยงดูฟูมฟักขึ้นมาไป อบรมบ่มเพาะสั่งสอนเองไป เป็นพระอรหันต์ไป

พระอรหันต์ สังฆธรรม วิหารธรรม ที่ความมหัสจรรย์นั้น ระลึกถึงบุญคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป ระลึกถึงศาสดาของเราไป

ในวงพระกรรมฐานๆ พ่อแม่ครูอาจารย์ๆ ไป

นี่ไป เอหิภิกขุบวชให้ อบรมบ่มเพาะสอนจนถึงที่สุดแห่งทุกขังไป มันเป็นความมหัสจรรย์ระลึกถึง กตัญญูกตเวทิตี ไม่ได้ไม่ได้หมายกัน ไปกราบคารวะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป นี่ในพระพุทธศาสนา

ถ้าฟังธรรมๆ เป็นสังฆธรรมเป็นความจริงอันนั้น มันเป็นความมหัสจรรย์มาก ถ้าเป็นความมหัสจรรย์มากไป

ฉะนั้น เวลาฟังธรรมธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาศึกษาเล่าเรียนมาไป ภาษาบาลี สันสกฤต นั้นแหละเป็นคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเผยแผ่ไป เผยแผ่ เวลาไปในชมพูทวีป มาในสุวรรณภูมิ มาในแคว้นแคว้นต่างๆ ไป เวลามาถึงสยามแปลเป็นภาษาไทย

พอศึกษาๆ ขึ้นมา ได้บาลี ได้สันสกฤต แล้วเวลาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมาในหัวใจของตน ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมาในหัวใจของตน สังฆธรรมอันนั้นนะมันมีคุณค่ามาก

แต่เวลามีคุณค่ามากไป เวลาเผยแพร่ธรรมๆ ไป ปรียติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ

การศึกษาเล่าเรียนสำคัญใหม่ สำคัญ มันสำคัญ มันเป็นแนวทางไป บอก ปรียติชัดเจน การปฏิบัติ มันจะถูกต้องชอบธรรม

ทีนี้เวลาปรียติชัดเจนขึ้นมาแล้วกิเลสมันตีกิน เวลามันตีกิน มันบอกมันรู้มันเห็นทั้งนั้นนะ อบรมบ่มเพาะมา ศึกษาเล่าเรียนมาไป ทรงจำธรรมวินัยๆ ทรงจำธรรมวินัย ในสังคมทุกสังคมมีคนดีและคนชั่ว ผู้ที่ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป แล้วมีสติปัญญา ศึกษา มา เผยแผ่ธรรมเพื่อเป็นประโยชน์กับชาวพุทธ

แต่ถ้าเป็นกิเลสตีกินหาความทะยานอยาก ใ้แซงหน้าแซงหลังๆ มันบอกความรู้ ความเห็นของมันเข้าไปไป เป็นธรรมปฏิรูป

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้บัญญัติ เราแต่งเติมเข้าไป องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติไว้ มันลบมันล้าง นี่ไง ในสังฆาทิเสส ผู้ใดกล่าวต่อพุทธพจน์ พระสวดถึง ๓ หน ถ้าไม่ละนะ เป็นอาบัติสังฆาทิเสส

กล่าวต่อพุทธพจน์นี้ไง แต่งเติมเข้าไปให้มันร้อนหู แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตี เตียนกิเลสตีกินหาความทะยานอยาก พุดไม่ได้ มันไร้มารยาท แต่ถ้าเจริญพรๆ อย่างนั้นนะ นี้ ของดีงาม

เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นสัจจะเป็นความจริง สัจจะเป็นความจริง เราศึกษาเล่าเรียนมา สาธุ เวลาเขาเผยแพร่ธรรมๆ นะ คนที่ไม่รู้พระพุทธานุศาสนานะ

เวลาพระพุทธานุศาสนาคืออะไร

คืออริยสัจ คือสัจจะเป็นความจริง

แล้วใครเป็นคนพูดกันขึ้นมา

พูดกันขึ้นมาต้องเป็นคนที่มึนบุญ เจ้าชายสิทธัตถะตถะราชกุมารไป เกิดมาเดินได้ ๗ ก้าว เปล่ง วาจาว่า “เราเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย”

เวลาชาวพุทธพูดขึ้นมา “เป็นอย่างนี้จริงๆ หรือ จริงๆ หรือ มันขัดแย้งกับข้อเท็จจริง ขัดแย้งกับวิทยาศาสตร์อะไร เป็นทาร์กเกิดมามันจะเดินได้ ๗ ก้าว จะเปล่งวาจาได้อย่างไร”

แต่เราไม่คิดถึงคนที่มีบุญมีกุศลนะ เวลาที่มีบุญมีกุศลได้สร้างบุญกุศลมามากมาย มหาศาล ใต้นี้มันเป็นเรื่องบุญไง เวลาเป็นเรื่องบุญแล้ว เวลาเกิดเป็นราชกุมาร นางมหามายา สิ้นพระชนม์ นางโคตมีเป็นผู้อบรมบ่มเพาะเลี้ยงดูมา เวลาไปศึกษาเล่าเรียนมา ศึกษา มาวิชาการ ๑๘ แขนง จะได้เป็นกษัตริย์ไง ได้นางพิมพาเป็นมเหสี มีสามเณรรักษา

นี่ไง “เราจะเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย” สิ่งที่ถูกพูดมาๆ มันเป็นเรื่องของโลกทั้งสิ้นไง เป็นเรื่องของโลกก็เป็นเรื่องของกิเลส เป็นเรื่องที่พระเจ้าสุทโธทนะต้องการให้เป็นจักรพรรดิไง นี่เรื่องของโลกๆ ทั้งนั้นนะ

เรื่องโลกๆ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดวันวิสาขบูชา ออกฝึกหัดประพฤติกปฏิบัติ ๖ ปี วันวิสาขบูชาบรรลุนิพพานเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นั่น เป็นธรรม

นี่ไง ในบรรดาสัตว์ ๒ เท้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่สุด

แล้วเราเกิดมาเราก็เป็นสัตว์ ๒ เท้า แล้วเป็นชาวพุทธเสียด้วย เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา มีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนา ถ้าฟังธรรมๆ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง เราศึกษามันเป็นความมหัศจรรย์ๆ ไง

ถ้าคนที่ฝึกหัดประพฤติกปฏิบัติกันนะ ถ้าเราไม่เท่าทันกิเลสค้นหาความทะยานอยากในหัวใจของตน เราก็พยายามฝึกหัดปฏิบัติของเรา ฝึกหัดปฏิบัติด้วยใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอบรมสมาธิก็ตรึกในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศึกษาเล่าเรียนมาท่องจำมาแล้วมาศึกษาค้นคว้า ถ้ามีสติมีปัญญานะ มันจะเท่าทันกับอารมณ์ความรู้สึกของตน ไง

สิ่งที่กิเลสมันตีกิน กิเลสเขี้ยวมันแหลมคม กิเลสมันกัดหัวใจให้เจ็บปวดแสบร้อน นี่สิ่งที่เราไม่เท่าทันกิเลสในใจของตน เวลาเราคิดสิ่งใดๆ ขึ้นมา มันก็ว่ามันเป็นความถูกต้องชอบธรรม

แต่ถ้ามีสติปัญญานะ ทำไมเราคิดได้ขนาดนี้ ทำไมเราสงสัยเรื่องที่ไม่เป็นมงคล ใ้เรื่องทีเลวร้ายของมาร เรื่องความโลภ ความโกรธ ความหลง ใ้ที่มันเผชิญอยู่กลางหัวใจ ทำไมเราไม่มี

สติปัญญาเท่าทันมัน ไม่เท่าทันมันเพราะเราไม่มีธรรมใจ เราไม่มีคุณธรรม เราไม่มี
ความสามารถ

ฉะนั้น เวลาศึกษาเล่าเรียนในภาคปริยัติ ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรา ธรรมวินัย
ศึกษาอบรมบ่มเพาะ คำสั่งสอน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่ากรรมาไฉน

เริ่มต้นตรัสรู้ธรรมแล้ว จะสอนใครได้หนอ จะสอนใครได้หนอนะ อุทกดาบส อาพา
รดาบสก็สิ้นชีวิตไปเสียแล้ว เอาปัญจวัคคีย์ ปัญจวัคคีย์ เวลาเทศน์มัจจุฯ ปฐมเทศนา เทศนา
ครั้งแรกแสดงธรรม พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรมฯ ไฉน เวลาเทศน์อนัตตลักขณสูตร
ปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ เป็นพระอรหันต์ แล้วไปเทศน์ยสะ ได้ยสะมาอีก ๕๕ ไฉน

สิ่งที่ว่า ภิกษุทั้งหลาย เธอพ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์

บ่วงที่เป็นโลกๆ โลกามิส สิ่งที่ว่าในสังคัมมีทั้งคนดีและคนชั่ว เวลาบวชมาเป็นพระ
ศึกษาเล่าเรียนมาแล้วไฉน โลกามิสๆ กิเลสมันตีกินไฉน เวลาบวชเป็นพระๆ พอบวชเป็นพระขึ้นมา
ชั่วข้างซี ดีข้างสงฆ์ ดีข้างสงฆ์ เห็นหม่อมฟ้าเหลืองขึ้นมาแล้ว สาธุๆ สิ่งที่เชิดชูบูชา

เวลาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราต้องการหาความจริงนะ

อาหาร ถ้าอาหารเป็นพิษขึ้นมา เวลากินเข้าไปมันจะเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมาเลย

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
เทศนาว่ากรรม เวรวาว เป็นสังข์จะเป็นความจริง เป็นความมหัศจรรย์

สิ่งที่เวลาชั่วข้างซี ดีข้างสงฆ์ เวลาสงฆ์บวชเข้ามาแล้ว สิ่งที่ว่าได้หม่อมฟ้ากาสาหวัดสร การ
เห็นสมณะเป็นมงคลของชีวิต ถ้าเห็นสมณะเป็นมงคลของชีวิต ถ้ามันเป็นสังข์จะเป็นความจริงไฉน
สมณะที่ ๑ สมณะที่ ๒ สมณะที่ ๔ สมณะมี ๔ ระดับ ถ้าสมณะเห็นสมณะอย่างนั้นไฉน

ถ้าเห็นสมณะอย่างนั้นเพราะอะไร

เพราะสมณะที่ ๑ ละสักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สิ้นพตปรามาส ไม่ดูไม่คำในธรรมและ
วินัยนั้น จะมีความสังข์จะเป็นความจริงขึ้นมา ถ้าเราได้รู้ได้เห็น เห็นใหม่

ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เอหิภิกขุ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบวช
ให้ อบรมบ่มเพาะใจ

สมณะที่ ๑ พระโมคคัลลานะนั่งสัปหงกโงกวง

นี่ไง เราบอกว่า สักกายทิฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส ไม่ดูบไม่คลำๆ สมณะที่ ๑ ละ
สักกายทิฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส สังโยชน์ ๓ มั่นขาดไป แต่กามราคะ ปฏิฆะ รูปราคะ อรูป
ราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา มารเยอะแยะเลย

นี่ไง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอาสาวัชฌญาณทำลายอวิชชา ทำลายพญามาร
รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา สังโยชน์อย่างละเอียดไป

แล้วลูกสาวมัน ความโลภ ความโกรธ ความหลง กามราคะ ปฏิฆะไป แล้วอ่อนลง แล้ว
สักกายทิฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาสไป สังโยชน์ ๑๐ ไง

นี่ถ้าสมณะที่ ๑ สมณะที่ ๒ สมณะที่ ๓ สมณะที่ ๔ สมณะที่เป็นสัจจะเป็นความจริง เห็น
สมณะเป็นมงคลชีวิต

ถ้าเป็นมงคลชีวิต มันต้องมีสัจจะเป็นความจริงในหัวใจของตนด้วย ถ้าไม่มีสัจจะเป็นความจริง
จริงในหัวใจของตน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม ลัทธิไต่พวกเดียรถีย์นิครนถ์
มากมาย ทั้งดูถูก ทั้งเหยียดหยาม ทั้งโจมตี ทั้งทำลาย จ้างคนมาจ้างฆ่า ทำลาย เพราะอะไร

เพราะถ้าเป็นโลกามิสเป็นเรื่องโลกใจ โลกเขามองกันที่ไหน มองกันที่ชื่อเสียงกิตติศัพท์
กิตติคุณ มองที่ลาภสักการะไป ด้วยลาภของเขาไป เขามีสัทธาวิหาริก มีลูกศิษย์ลูกหามากมาย

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรม ลบล้างหมดเลย

ทั้งโกรธ ทั้งแค้น ทั้งทำลายไป เพราะอะไร

เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไปรดสัตว์ไป รื้อสัตว์ชนสัตว์ไป รื้อสัตว์ชนสัตว์
ก็รื้อหัวใจของสัตว์โลกไป แล้วสัตว์โลกมันครอบครองช่องแหวะอยู่อย่างนั้น มันจะฝึกหัดปฏิบัติ
อย่างไร ก็ต้องชี้ทาง อันนั้นถูก อันนั้นผิดไป เวลาชี้ทาง อันนั้นถูกอันนั้นผิด ก็ไปทำลายความ
เชื่อถือของเขา เขาก็รวมหัวกันทำลาย

นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ ที่เราเคารพบูชาเนี่ย แต่ถ้าคนที่มันไม่เชื่อถือ มันไม่
เคารพบูชาขึ้นมา มันก็โง่โง่ มันก็ทำลาย มันจอล้างจอล้างผลาญด้วย

แต่ถ้าคนมีอำนาจวาสนาไม่เป็นอย่างนั้น ถ้าคนมีอำนาจวาสนานะ สิ่งใดถูกสิ่งใดผิดไป

อเสวนา จ พาลานํ ปณฺหิตานญฺจ เสวนา เราไม่คบคนพาล เราจะคบบัณฑิต

คบคนพาล คนพาลพูดแต่การเอารัดเอาเปรียบ การแสวงหาประโยชน์ การฉ้อโกง การ
คิดร้ายทำลายคุณทั้งสิ้น

ถ้าเป็นธรรมๆ คบบัณฑิต บัณฑิตเมตตาธรรมคำจุนโลก

เราเกิดมาเป็นมนุษย์ร่วมกัน ใครทำคุณงามความดีมากน้อยมาขนาดไหน แล้วถ้าคุณ
งามความดี ความดีแบบโลกๆ ใจ ถ้าความดีแบบโลกๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลา
เริ่มอบรมบ่มเพาะคนที่เป็นปุถุชนนะ อนุப்புพิกถา เรื่องทานก่อน

เรื่องทาน เรื่องการเสียสละ เรื่องการไม่เอารัดเอาเปรียบ แล้วทำให้เป็นบุญเป็นกุศล
เพราะอะไร เพราะมันเป็นข้อเท็จจริงใจ กุศลลา ทุมมา อกุศลลา ทุมมา ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ใครทำ
สิ่งใดมา มีอำนาจวาสนามากน้อยขนาดไหนไป

ถ้าคนที่มีอำนาจวาสนา เขาไม่ซื่อซื่อ ไม่ติดสิ่งนั้นไป สิ่งนั้นเขาเสียสละของเขาได้ แล้ว
มาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดง
ธรรม การให้ทานมันจะได้บุญได้กุศลมากมายมหาศาล เวลาให้ทาน เนื่อนาบุญของโลก ให้ทาน
ประเภทใด ให้ทานอย่างไร คนที่ฉลาดเขาก็แสวงหาของเขา ถ้าแสวงหาของเขา มันก็เป็นบุญ
เป็นกุศลของเขา

เวลาทำทานแล้วได้ไปเกิดบนสวรรค์ ถ้าตายในภพชาตินี้ไป อย่างน้อยไปเกิดบนสวรรค์
ถ้าเกิดบนสวรรค์ เป็นทิพยสมบัติไป

ให้ถือเนกขัมมะ ให้ถือเนกขัมมะ เพราะจิตใจ ถ้าไปสวรรค์ สวรรค์แล้วมันก็เวียนว่ายตาย
เกิดในวัฏฏะ ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป การเกิด การแก่ การเจ็บ การ
ตาย มันมีผังตรงข้าม ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย

ถ้าไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย มันทำอะไรถึงไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย

ถ้าไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย มันต้องพยายามทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจสงบ ระวังแล้ว พุทธรู้ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานใจ หัวใจของตนตื่นขึ้นมา ตื่น

การหลับไหล กิเลสมันตีกันนะ มันข่มขี้ มันแหลมคม มันครอบงำหัวใจของตนใจ แล้วเราก็เชื่อมั่นมาไม่รู้ก็ภพก็ชาติใจ ไหลตามมันไปตลอดใจ

ในภพชาตินี้เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ได้ฟังธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ เวลาแสดงธรรมๆ เราก็มีการฝึกหัด ศึกษาค้นคว้าอย่างนั้น

ถ้าการเสียสละทาน แล้วทานที่ไหน ทานอย่างไร ทานเพื่อประโยชน์ในหัวใจดวงนี้ แล้วถ้ามันเป็นบุญเป็นกุศลขึ้นมา มันอิมบุญของมัน มันชื่นชมของมัน เวลาจะฝึกหัดปฏิบัติ จิตมันสงบเข้ามา นั่นนะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงแสดงอริยสัจ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์

ทุกข์มันมีเหตุ มีที่มาของมัน ทุกข์มันจะลอยมาจากฟ้าหรือ คนโง่ คนเขลา คนเบาปัญญา จะรู้จักทุกข์ได้อย่างไร คิดทั้งนั้นนะว่าไฉนนั้นจะเป็นความสุข ไฉนนั้นจะเป็นความดีงามทั้งนั้น แล้วแสวงหาสิ่งนั้นมา แสวงหานะกิเลสมันตีกิน อยู่ได้กิเลสหมดเลย

แต่ถ้ามีอำนาจวาสนา ของมันมีประจำโลก ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว คนเขาสร้างบุญสร้างกุศลของเขา มา เป็นจังหวะและเป็นโอกาสของเขา ไฉ้เราชี้ทุกข์ชี้ยาก ทำสิ่งใดมาก็ไม่เคยทำสิ่งใดมา เกิดมาก็ต้องปากกัดตีนถีบไปตามกระแสสังคมกระแสโลก แล้วก็มาตีอกชกตัว ทำดีไม่ได้ดี ทำบุญกุศลไม่เท่าเขา

แต่ถ้ามีอำนาจวาสนานะ สิ่งที่เกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนาเป็นอริยทรัพย์ แล้วถ้าฝึกหัดประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมาละ

เวลาอนุพัพพิทถา ทำทาน ได้ไปอยู่บนสวรรค์ ให้ถือเนกขัมมะ ถือเนกขัมมะ ถือพรหมจรรย์ พรหมจรรย์เพื่อพรหมจรรย์ ถ้าฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ เราฝึกหัดด้วยความถูกต้องชอบธรรม ความถูกต้องชอบธรรม ฝึกหัดนั่งสมาธิ เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา เพื่อหาอะไร

เวลาฝึกหัด เวลาสร้างพระๆ ใจ

สร้างพระๆ หล่อพระเป็นบุญเป็นกุศลใจ เพราะเป็นสัญลักษณ์ เป็นตัวแทนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ เวลาเราจะทำจิตใจของเราให้เป็นพระละ ให้เป็นอริยทรัพย์ละ เราจะทำของเราอย่างไร

ถ้าเราทำของเรา ถ้ามันมีศรัทธาความเชื่อ อนุปปพิทกธา มันทำแล้วมันเห็นผลงานของมัน ใจ ถ้าเห็นผลงานของมัน ทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจมันสงบระงับเข้ามา สัมมาสมาธิ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี

จิตของเราถ้ามันดีมันด้าน กิเลสมันตีกินนะ มันตีโพยตีพายแล้วมันก็ตีกอกตัว แล้วก็ให้กิเลสมันชักจูงของมันไป แล้วถ้าไม่เท่าทัน กิเลสมันแหลมคม มันกัดมันฉีกในหัวใจของตน นั่นก็ไม่ใช่ ใจนั้นก็ไม่ต้อง ใจนั้นก็ไม่ได้งาม ตีกอกตัวไปกับเขา

ถ้ามีอำนาจวาสนา เราจะฝึกหัดประพฤติปฏิบัติของเราใจ

เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนานะ เรามีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รัตนตรัยเป็นที่พึ่งที่อาศัย ถ้าเป็นที่พึ่งที่อาศัย เราอาศัยได้มากได้น้อยขนาดไหนละ เราทำสิ่งใดขึ้นมามันจะเป็นประโยชน์อะไรกับเราละ

ทำทานร้อยพันหนไม่เท่ากับถือศีลบริสุทธิ์หนหนึ่ง ถ้าถือศีลบริสุทธิ์ร้อยพันหนไม่เท่ากับทำความสงบของใจ ทำสัมมาสมาธิได้หนหนึ่ง แล้วถ้าฝึกหัดใช้ปัญญา ถ้าเกิดภาวนามยปัญญาขึ้นมา สมาธิร้อยพันหนไม่เท่ากับเกิดภาวนามยปัญญาขึ้นมาหนหนึ่ง มันมหัศจรรย์ มหัศจรรย์ในใจของตน ผู้ที่ฝึกหัดประพฤติปฏิบัตินั้นนะ

แต่ของเรา เราก็ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติของเราอยู่ใจ ถ้าเราฝึกหัดประพฤติปฏิบัติของเรา ใจนี้ใจ พันธุกรรมของจิตๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอบรมบ่มเพาะขึ้นมา ทำความสงบ ๔๐ วิธีการ

ทำไมต้องทำความสงบละ

ถ้าทำความสงบ เห็นไหม พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานใจ ก็จะทำหัวใจให้ตื่นขึ้นมาใจ

แล้วหัวใจมันยังไม่ตื่นอยู่ใช่ไหม

ตื่น ตื่นตามกิเลสไง กิเลสมันตีกินไง กิเลสมันเคลมไปไง “รู้ธรรม เข้าใจธรรม” ยิ่งถ้าไม่มีอำนาจวาสนานะ เชื้อเขาง่ายๆ เลย

เวลาศรัทธาในพระพุทธศาสนานะ ศรัทธานี้ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการใด นี่เป็นอริยทรัพย์ คำว่า “อริยทรัพย์นะ” เพราะมีศรัทธา มันถึงได้ศึกษาได้ค้นคว้า เพราะมีศรัทธา มันถึงได้ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ

นี่ไง ดูชาวพุทธเราสิ ทำบุญทำกุศลทำกันใหญ่เลย ทำเพราะอะไร กิเลสมันตีกิน อยากรำ อยากรวย อยากประสบความสำเร็จในชีวิต อยากจะมหัสจรรย์

มันของประจำโลกทั้งนั้น

เวลาเราทำบุญทำกุศล เราก็หวังจะประสบความสำเร็จในชีวิต

ประสบความสำเร็จในชีวิตมากน้อยขนาดไหน

เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ไม่ได้บวชเป็นพระ บวชเรียน เหยียบแผ่นดินผิด

เกิดมาเป็นชาวพุทธ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราไม่ต้องการทรัพย์อย่างนั้น เราต้องการอริยทรัพย์

นี่ไง เวลาครูบาอาจารย์ท่านอบรมปมเพาะใจ

พระไม่ทรงศีลทรงธรรม ใครจะทรง

ถ้าทรงศีลทรงธรรมมันจะทรงที่ไหน มันต้องทรงที่หัวใจดวงนั้นไง

ถ้ามันจะทรงที่หัวใจดวงนั้น เห็นไหม ที่ว่า ทำไมต้องทำความสงบของใจเข้ามา ทำไมต้องทำความสงบของใจเข้ามา

ใจสงบระงับแล้ว สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มีใจ มันเห็นจิตของมันใจ ถ้าเห็นจิต เห็นไหม
สัมผัสสมาธิใจ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานใจ

ถ้าผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน มันตื่น มันเบิกบานมาอย่างไรละ

มันตื่น มันเบิกบานด้วยการทำความสงบ ๔๐ วิธีการใจ

อยู่ดี ๆ มันจะตื่นตัวขึ้นมา มันตื่นตัวมันก็ตื่นตัวแบบโลก ตื่นตัวแบบกิเลสมันเขียวแหลม
คม มันกัดฉีก มันเจ็บช้ำน้ำใจ มันเจ็บปวด

แต่ถ้าเป็นความจริงนะ เวลาพุทธโธ ๆ ๆ จนมันวางพุทธโธ จนมันเป็นตัวของมันเอง เวลามัน
ตื่นขึ้นมา นะ มันไม่ตื่นด้วยกิเลสมันกัดมันฉีก มันตื่นขึ้นมาด้วยคุณธรรม มันตื่นขึ้นมาด้วย
อริยทรัพย์ อริยทรัพย์ ผู้ใดเห็นธรรมผู้หนึ่งเห็นตถาคต ถ้าทำความสงบสุขเข้ามาได้ จิตมันสงบ
ระงับเข้ามา อ้อ!

ถ้ามีอำนาจวาสนานะ เวลาจิตสงบเข้ามา มันไม่ติดสมาธิใจ มันไม่ติดในความสงบนั้นใจ

เวลามันหลับมันไหลนะ ให้กิเลสมันตีกิน ให้กิเลสมันกัดมันฉีก เวลามันกัดมันฉีกแล้วก็
ตื่นตื่นไปกับกิเลสตัดทอนความทะยานอยากอย่างนั้น

แต่ถ้าเราเป็นชาวพุทธใจ เราเป็นธรรม ๆ เราก็ฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา เวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้น
มานะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เวลาออกจากราชวังมา ไปศึกษา
กับเจ้าลัทธิต่าง ๆ ๖ ปี ไปอ้อลุ่มลุ่มแจกกับเขา ๖ ปี

คำว่า “๖ ปี” เพราะเป็นสุภาพบุรุษใจ จะแสวงหาความจริงก็ต้องแสวงหาความจริงจาก
พวกนักพรตทั้งหลาย ผู้ที่ปฏิญาณตนว่าเป็นพระอรหันต์ ๆ ไปศึกษามาแล้วไม่เห็นมีสักคน

เวลาเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา นึกถึงตอนเป็นราชกุมาร พระเจ้าสุทโธทนะพาไปแรกนาขวัญ
ใจ นั่งสมาธิใจ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี มันก็ฝังใจมาใจ เริ่มต้นจากตรงนั้น เริ่มต้นจากกำหนด
อานาปานสติที่ตอนเป็นราชกุมารที่ทำให้ เวลามันเป็นอานาปานสติจิตมันสงบเข้ามา บุพเพ
นิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ เวลามันผุดขึ้นมาไม่ติด มันไม่ใช่ ศึกษา กับเจ้าลัทธิต่าง ๆ ๖ ปี
ก็ไม่ใช่ ดิ่งกลับ ๆ ใจ

คำว่า “ดิ่งกลับ” เวลาเราทำความสงบของใจเข้ามา เราเคยดิ่งกลับใหม่ เราเคยมีความสงบใหม่ มีแต่กิเลสมันตีกิน มันกัดมันฉีก ตามมันไปหมดละ ให้มันขม ให้มันขี้คอ ให้มันทำลายอยู่อย่างนั้นนะ แล้วก็เซ่อซ่าไปตามนั้นนะ

นี่ไง เวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา พื้นฐานมันเป็นอย่างนี้ทั้งนั้น เพราะอะไร เพราะปุณฺชน

ปุณฺชน กัลยาณชนนะ ปุณฺชนคนหนา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสมบุกสมบันมาขนาดไหน หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านฝึกหัดปฏิบัติมาขนาดไหน เริ่มต้น ความเพียร ความวิริยะ ความอดสาหะ มันจะลอยมาจากฟ้าใหม่

มันก็เกิดจากหัวใจที่มันทุกข์มันยากอยู่กับเรานี้ไง มันก็เกิดจากหัวใจเรานี้แหละ แต่หัวใจของเรา เราปล่อยปละละเลย แล้วไม่มีอำนาจวาสนา ให้กิเลสมันตีกิน

ตีกินที่ไหน

ก็ตีกินที่หัวใจดวงนั้น

เพราะอะไร

เพราะธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง เวลา “เธอจงมองโลกนี้เป็นความว่าง”

ปล่อยวางให้หมด ว่าง ว่าง ใ้เราใ้กิเลสมันตีกิน มันก็สร้างอารมณ์ว่างๆ ว่างๆ

มันเสียดาย เสียดายว่าทำไมไม่กำหนดพุทโธ เสียดายว่าทำไมไม่ใช้ปัญญาอบรมสมาธิให้มีหิริมีโอตตปปะ มีการกระทำโดยความเป็นจริงเข้ามา

เวลามันเป็นความจริงของมันขึ้นมา มันต้องเป็นความจริงดี เพราะอะไร

นี่ไง จิตแก้จิตไง จิตตภาวนาๆ

ถ้ายังค้นคว้าหาจิตของตนไม่เจอ ยังทำสมาธิสมาธิไม่ได้ แล้วจะไปแก้กันที่ไหน ไปแก้กันที่อารมณ์ไง ไปแก้กันที่ความคิดไง แล้วกิเลสมันก็ขี้คอใจ เข็มเกริม ทะเยอทะยาน แล้วก็ชักจูง

ที่ไหนมีศรัทธา ที่นั่นมีเหยื่อ

ชาวพุทธๆ ฟังธรรมๆ ด้วยอำนาจวาสนานะ คนเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนาไป ถ้านับถือพระพุทธศาสนาเป็นคนที่มโนญมิมกุศล มีอำนาจวาสนาถึงได้นับถือพระพุทธศาสนา

ถ้าเราไปถือลัทธิศาสนาอื่น เขามีอะไร รอแต่คนจะมาช่วยชักจูงให้เป็นคนดี

ของเรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านชักจูง แสดงธรรมๆ แต่ถึงเวลาแล้วปัจจุัจตั้ง สันติภูมิจิโก อตตนา หิ อตตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน

ธรรมวินัยในพระไตรปิฎกมากมายมหาศาลที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่แสดง เพราะเขาไม่รู้ไม่ได้ อนุบุพพิทาก่อน ต้องให้เขารู้จักการเสียสละ ให้รู้จักเห็นคุณค่าของบุญของบาป แล้วถ้าเห็นคุณค่าของบุญของบาป มันก็หัดสั้นเข้ามา หัดสั้นเข้ามา เข้ามาสูใจของตนไป

รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร ความรู้สึกนึกคิดนี้ไง ตาเห็นรูป หูได้ยินเสียง จมูกได้ดมกลิ่น ลิ้นได้ลิ้มรส ผิวหนังได้สัมผัส ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เป็นใหญ่แต่ละหน้าที่ แต่ละหน้าที่ สิ่งที่สำคัญที่สุดต้องมีหัวใจ หัวใจที่รับรู้

รูป รส กลิ่น เสียงนี้สัมผัส แต่หัวใจไม่รับรู้ นะ รับรู้ครึ่งๆ กลางๆ

แต่ถ้ามันตั้งใจ รูป รส กลิ่น เสียง สิ่งที่มีมันสะท้อนหัวใจไป แล้วถ้าสะท้อนหัวใจ รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร

เราบวชมาเป็นพระหรือเราเป็นนักฝึกหัดปฏิบัติไป เราก็จะมีข้อวัตรปฏิบัติเป็นเครื่องอยู่ของใจ ก็สัมผัสนี้แหละ สัมผัสตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจนี้แหละ แต่มีสติปัญญาเท่าทันมันไป รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร ถ้ามันมีสติปัญญาเท่าทันมัน มันปล่อยวางๆ เข้ามาไป

แต่ถ้าเราไม่ได้ใช้สติปัญญา เราก็พุทโธๆ ให้ตา หู จมูก ลิ้น กาย ถ้าหัวใจมันไม่รับรู้ ไม่มี
วิญญาณรับรู้ มันก็สักแต่ว่าปรากฏไฉน

แต่ถ้าเราจะฝึกหัดปฏิบัติเอาตามความเป็นจริงไง ถ้าเท่าทันมัน เท่าทันมัน มันก็รู้เท่าทัน
มันก็ปล่อยวางสิ่งนั้นเข้ามาไฉน สิ่งของมันปล่อยวางเข้ามา เวลามันเป็นเอกเทศขึ้นมา พุทโธๆ จน
พุทโธไม่ได้

แล้วใครมาก็บอกว่า “พุทโธมันหายๆ”

มึงแก่งให้หาย มันไม่หายหรอก

ถ้ามันเป็นความจริง มันเป็นความจริงเพราะอะไร

สัมมาสมาธิไม่พาดพิงอารมณ์ใดๆ ทั้งสิ้น ไม่พาดพิงอารมณ์ใดๆ ทั้งสิ้น

ใช้ที่ความรู้สึกนึกคิดนั้นนะมันพาดพิงอารมณ์นั้นแล้ว แล้วพาดพิงอารมณ์นั้นแล้ว แล้ว
มันเริ่มละเอียดขึ้น มันเริ่มเป็นตัวของมันเองขึ้น ไม่รู้ ไม่เท่าทัน นั่งสัปหงกโง่งง นั่งหลับอยู่นั้น
แหละ

ทีนี้เวลาครูบาอาจารย์ท่านจะฝึกหัดปฏิบัติ เพราะอะไร เห็นไหม คนทำงานเป็นๆ มี
ประสบการณ์การทำงาน เวลาฝึกหัดปฏิบัติ ถ้ากำหนดพุทโธๆ จนจิตสงบ ขณิกสมาธิ อุปจาร
สมาธิ อัปปนาสมาธิ

หลวงปู่มั่นถามเลย จิตเป็นอย่างไร สมาธิเป็นอย่างไร แล้วสมาธิมันเป็นปัจจุบันหรือเป็น
สมาธิเมื่อชาติที่แล้ว

ยังพูดถึงสมาธิอยู่นะ แล้วเวลาพูดในชาตินี้ะ มันก็พูดถึงสัญญาใจ มันพูดถึงเคยเป็น
สมาธิ แต่ตอนนี้ไม่ได้เป็น ตอนนี่กิเลสมันตีกัน มันว่ามันรู้สมาธิ

แต่ถ้าเป็นครูบาอาจารย์นะ ต้องเป็นปัจจุบัน เป็นเดี๋ยวนี้ไง จิตเป็นอย่างไร ถ้าเป็นเดี๋ยวนี้
การรักษาความสงบทำอย่างไร ทำให้จิตสงบนี้ทำอย่างไร

ถ้าไม่แข่งหน้าแข่งหลัง ไม่ให้กิเลสมันตีกิน แล้วไม่ให้ความแหลมคมของมันปลิ้นปล้อน พลิกแพลง “เราทำได้ เราสู้ เหมือนกัน ทำมาด้วยกัน”

ทำเหมือนกัน มันต้องมีสุขมีทุกข์ ถ้ามันมีความสุขไง ถ้าทำมาเหมือนกันก็ต้องมีความสุข สิ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี

นี่ไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง พุทธกิจ ๕ มันเป็นภาระเป็นหน้าที่ขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ท่านดำเนินอยู่นั้นนะ

เพราะเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม อนาคตังสญาณ ปิดอะไรไม่ได้ เลย แล้วเราจะทำอย่างไร

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ภัทรกัป เป็นองค์ที่ ๔ พระพุทธเจ้า ๓ พระองค์ที่แล้วทำ อย่างไร

บิณฑบาต นี่กิจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง

เวลาพระเจ้าสุทโธทนะนิมนต์กลับไปกรุงกบิลพัสดุ์ เวลาเข้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้าออกบิณฑบาต พระเจ้าสุทโธทนะช็อกเลยนะ

เพราะอะไร

เพราะเป็นปุถุชน เป็นเรื่องโลก เรื่องโลก เราเป็นกษัตริย์ แล้วลูกชายมาขอทานนะ ทำไม ลูกมาทำให้ขายหน้าขนาดนี้

ไม่ขายหน้าตรงไหน ขายหน้าสิ

เพราะพระบิดาไม่นิมนต์นี่ ไม่นิมนต์อาราธนาให้ฉันนะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลี้ยงชีพด้วยปลีแข้ง ด้วยการบิณฑบาต มันเป็นเรื่อง ของพระพุทเจ้า

พระเจ้าสุทโธทนะแหกเลย ไม่ได้ๆ

ถ้านิมนต์ นิมนต์ให้ฉันที่ราชวังก็รับนิมนต์ ก็แสดงธรรมแล้วก็ไม่มีการนิมนต์เลย

เพราะไม่รู้จักประเพณีไง

นี่ไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาตรัสรู้ธรรมแล้ว ประเพณีขององค์สมเด็จพระสัมมาพุทธเจ้าทำอย่างไร

เทวดาถวายบาตร ๔ ใบ เพราะเทวดา เทวดา อินทร์ พรหม เวลาพระเจ้าสิริธัตถะ ประพฤติปฏิบัติอยู่ รอแล้วรอเล่า รอไง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมจักๆ เทวดาส่งข่าวเป็นชั้นๆ ขึ้นไปเลย เป็นชั้นๆ นี่ไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว สัจธรรมได้เกิดแล้ว จักรได้เคลื่อนแล้ว

แล้วจักรเคลื่อนแล้ว แล้วเคลื่อนตรงไหน เคลื่อนที่ธรรมจักรที่เข้าสร้างไว้ตามวัดใช่ไหม

นั่นนะเป็นสัญลักษณ์ ถ้าเราฝึกหัดประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงขึ้นมา มันจะเกิดที่หัวใจดวงนี้

ถ้าเกิดที่หัวใจดวงนี้ แล้วหัวใจอยู่ไหนล่ะ ทำสมาธิเป็นกันหรือเปล่า

ถ้าทำสมาธิได้ ทำสมาธิเป็น จิตมันตื่นขึ้นมา จิตเป็นอิสระไง

แต่เดิมกิเลสมันตีกิน อยู่ใต้อำนาจของความโลภ ความโกรธ ความหลงทั้งสิ้น เริ่มต้น สิ่งที่ว่า ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ไง เวลากิเลสมันจรมานะ กิเลสจรมาก็อารมณ์ความรู้สึกนี่ไง อารมณ์ความรู้สึก ความรู้สึกนึกคิดนี่แหละ กิเลสมันจรมานะ

แต่ถึงเวลาความจริง ถ้ากิเลสมันจรมานะ ถ้าสติปัญญา เราก็เท่าทันอารมณ์ความรู้สึกไง ถ้าเท่าทันอารมณ์ความรู้สึก มันก็มีความสงบระงับเข้ามาไง ถ้าสงบระงับเข้ามา ศีล สมาธิ ปัญญา มันมีสมาธิ

ถ้ามีสมาธิแล้ว สมาธิเป็นปัจจุบันหรือไม่

ถ้าเป็นสมาธิ สัมผัส เป็นไปโดยบุญและบาป มันไม่ได้เป็นไปโดยการกระทำ

ถ้ามันเป็นไปโดยการกระทำ เราชำนาญวี่ เราในการกระทำไง

คูลี แม่ครัวหุงข้าวๆ หุงทุกวัน ทำได้อัตโนมัติเลย

นี่ไง ชำนาญในวสีๆ ถ้ามันชำนาญในการฝึกหัด สมาธิมันจะเสื่อมไปไหน

แต่เสื่อม ธรรมชาติ สัพเพ ธมฺมา อนตฺตา สัพเพ ธมฺมา อนตฺตา ไช้ มันเป็นอนัตตา มันไม่
อยู่คงที่หรอก แต่เราต่างหากทำให้มันมั่นคง เราต่างหากทำความสงบของใจเข้ามา สัมมาสมาธิ
ไม่พาดพิงอารมณ์ใดๆ ทั้งสิ้น

อารมณ์คือการส่งออก จิตคือธาตุรู้ สิ่งที่ถูกรู้คือขันธ์ ๕ สิ่งที่ถูกรู้คืออารมณ์ความรู้สึก
แล้วมันพาดพิงไป มันไปรู้สึก มันเสวยอารมณ์เต็มๆ เต็มปากเต็มคำ แล้วไปกับเขาตลอดไป

ถ้าเราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เรามีศรัทธาความเชื่อใน
พระพุทธศาสนา เราจะฝึกหัดปฏิบัติ เราฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา เรากำหนดพุทโธๆ ก็ความคิดนั้น
แหละ ก็มันเสวยอยู่แล้ว มันเป็นความคิดอยู่แล้ว เพราะเราไม่เคยทำ เราทำของเราไม่เป็น มันก็
เป็นอย่างนี้แหละ แต่ถ้าเราทำเป็น เราก็เห็นใจ เห็นมันแยกอารมณ์กับจิต ความคิดไม่ใช่เรา เรา
ไม่ใช่ความคิด ความคิดเกิดจากจิต แต่ไม่ใช่จิต

เวลาเข้าถึงจิตของตัวเอง ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปนาสมาธิ ทำได้มากได้น้อยขนาด
ไหน ถ้าทำได้มากน้อยขนาดไหน มีครูบาอาจารย์ขึ้นมา สมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน

หลวงปู่มั่นรอตงนี่มาก จิตเป็นอย่างไร

จิตสงบแล้วพยายามฝึกหัดใช้ปัญญา

การจะฝึกหัดใช้ปัญญา ใช้อย่างไร

เวลาพระกรรมฐาน หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์เรา

“ทำสมาธิแล้วปัญญามันจะเกิดเอง”

ถ้าได้ยินนี้ท่านรู้เลย ใจคนนี่ยังอยู่ห่างไกล

เวลาจิตสงบแล้วเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม เห็นจริงใหม่ เห็นอย่างไร

นี่ไง แนวทางพระพุทธศาสนา ประพฤติปฏิบัติแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ แต่มันมีปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ

ปริยัติ ปฏิบัติก็ทรงจำธรรมวินัยไง ก็ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรม แสดงธรรมจากหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะที่แวววาว พุดสิ่งใดเป็นสิ่งที่นั่นโดยข้อเท็จจริง

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง ในธรรมวินัยนั่นแหละ ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ นี่เป็นปริยัติ หัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวิหารธรรม ธรรมอันเอก ไม่มีสอง พุดสิ่งใดเป็นอย่างนั้น พุดคำไหนคำนั้น แล้วไม่แตกต่างจากนั้นเด็ดขาด ถ้าเป็นคำพุดขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาท่านแสดงธรรมแล้ว ปรรอณารือสัตว์ชนสัตว์ ถ้ารือสัตว์ชนสัตว์ แสดงธรรม ปัญจวัคคีย์เป็นพระอรหันต์ ยสะเป็นพระอรหันต์ ชฎิล ๓ พี่น้องเป็นพระอรหันต์ นั่นไง เวลาแสดงธรรมแล้ว ภาคปฏิบัติเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมาในหัวใจของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ นั้นก็จะเป็นธรรม เป็นสัจธรรม เป็นความแวววาว

แต่เวลาในสมัยปัจจุบันนี้ไง ภาคปริยัติคือการศึกษาระบบและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศึกษาๆ ศึกษานี้เป็นโลกียะ เป็นเรื่องโลก เป็นทางวิชาการ เป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ของเรายังไม่ได้ทำ ปริยัติต้องมาปฏิบัติ

ถ้าปฏิบัติ ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา จิตสงบอย่างไร หลวงปู่มั่นเอาตรงนี้ไง ถ้าจิตสงบ จิตสงบหรือไม่สงบ แล้วถ้าตอบไม่ถูก ตอบไม่ได้ มันไม่รู้หรือ “ว่างๆ ว่างๆ”

ว่างๆ ก็ออกอ่าวไทยไปซะ ชักไบขึ้น มันไปเลย เรือออกจากอ่าวไปเลย

แต่ถ้าเป็นจริง สู้พุทธะ สู้กลางหัวใจ

จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เราเกิดเป็นมนุษย์นะ มีพ่อแม่แม่ เราเกิดจากกรรม เราเกิดจากแม่ เกิดจากแม่ขึ้นมา เกิดมาเป็นจริงตามสมมุติ มาบวชพระก็สมมุติสังฆ์ สมมุติว่าเป็นพระ

เวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ถ้าจิตมันสงบ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ใจมันจะเป็นพระ นี่การฝึกหัดปฏิบัติ
ไฉ่ พระเป็นๆ พระกินข้าวนี้แหละ ไม่ใช่พระไม่กินข้าว

พระไม่กินข้าวก็พระพุทธรูปตั้งไว้ไฉ่ นั่นนะไม่ต้องใครดูแลด้วย แต่พระกินข้าว เวลา
ฝึกหัด พระตัวเป็นๆ ถ้าตัวเป็นๆ มันก็มีสัมผัสมาสมาธิไฉ่

ถ้าสัมผัสมาสมาธิ ทำความสงบของใจเข้ามา แล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา มันจะเป็นสมถกรรม
ฐาน วิปัสสนากรรมฐาน

ฉะนั้น คำว่า “สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ๆ” โดยข้อเท็จจริงมันเป็นอย่างนั้น เพราะสมาธิมัน
ไม่ใช่ปัญญา แต่ถ้าไม่มีจิตตภาวนา ไม่มีจิตตัวที่เป็นสัมผัสมาสมาธิ มันจะเกิดภาวนามยปัญญา
จิตแก้จิต จิตเป็นอย่างไฉ่ จิตเป็นอย่างไฉ่ จิตเป็นสัมผัสมาสมาธิ นี่ตัวตนของเราไฉ่

ถ้าฝึกหัดใช้ปัญญา ปัญญาก็เกิดจากจิตไฉ่ ภาวนามยปัญญาก็จะเห็นสติปัญญา ๔
จะเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริงไฉ่ ถ้ามันเห็นตามความเป็นจริง มัน
เห็นกิเลส

เวลาใช้ภาวนามยปัญญา ปัญญาที่มันเริ่มที่เป็นความมหัศจรรย์ อันนี้เป็นปัญญาของ
ใคร

นี่ไฉ่ พระสารีบุตรไปฟังเทศน์พระอัสสชิไฉ่ “ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ”

มันต้องมีเหตุ มีการกระทำ สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น มันเกิดขึ้นตรงไหน มันเกิดขึ้นอย่างไร

เวลาถ้าเป็นข้อเท็จจริง มันเกิดกับใจของเรา

แล้วใจของเราจะเกิด มันเกิดเพราะอะไร

เกิดเพราะมีสติ เกิดเพราะมีคำบริกรรม เกิดเพราะปัญญาอบรมสมาธิ

พอจิตสงบแล้ว เห็นไหม สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ จิตสงบแล้วนุ่มไปให้เห็น เห็นกาย เห็น
เวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง ถ้านุ่มไปเห็นกาย นี่ไฉ่ วิปัสสนาอ่อนๆ การฝึกหัด
ปฏิบัติไฉ่ วิปัสสนาอ่อนๆ คือการฝึกหัดในการกระทำ จิตตภาวนา

พระพุทธศาสนาไง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รัตนตรัย ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน แล้วถ้าทำตามเป็นจริงๆ เห็นไหม

เวลาฟังธรรมๆ ฟังธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ภาคปริยัติ ฟังธรรมๆ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฟังแล้วเข้าใจ นี่ทรงจำธรรมวินัย ทรงจำ มันยังไม่เป็นความจริง

เวลาความจริง ปริยัติ ปฏิบัติ เวลาปฏิบัติขึ้นมาเป็นความจริงแล้ว ความจริงขึ้นมาแล้วก็ ล้มลุกคลุกคลาน จริงๆ เท็จๆ จริงบ้าง เท็จบ้าง แล้วถ้ากิเลสมันตีกินนะ มันก็บอกว่าจริงหมดละ

สัญญาความจำ จริงตรงไหน

เวลาความจริงนะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ไม่ตื่นตื่นไปกับอะไรทั้งสิ้น เพราะอะไร เพราะผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานเกิดจากอะไร เกิดจากสติ เกิดจากการกระทำ เกิดจากทางจงกรม เกิดจากนั่งสมาธิ

แล้วเสื่อม

เสื่อมก็เสื่อม มันเสื่อมอยู่แล้ว มันเสื่อมเพราะอะไร

สัพเพ ธมฺมา อนตฺตา สัพเพ ธมฺมา อนตฺตา มันเป็นอนัตตา มันไม่อยู่กับเราหรอก แต่เราต่างหากจะต้องทำใจของเราให้มันคง เวลามันคงขึ้นมา สมาธิมันก็มีมันคงของมัน

แล้วสมาธิ มันบอกมันเป็นนามธรรมนะ เวลาหายใจเข้านี่พุท หายใจออกนี่โธอย่างนี้ เวลาลมหายใจ โธย! ไสเลย เวลาเข้าไปถึงหัวใจ มันพุทโธละเอียดเข้าไป จนมันทั้งหมดเลย สักแต่ว่าปรากฏมันเป็นอย่างไร แล้วเวลามันคลายออกมา ทำอย่างไร

อัปฺปนาสมาธิ เกิดปัญญาได้อย่างไร

ไม่ได้ มันต้องเป็นอุปจารสมาธิ อุปจาระ สิ่งที่ว่าอารมณ์ไม่ใช่จิต ความคิดไม่ใช่จิต อุปจาระ ผู้รู้ สิ่งที่อยู่รู้ จิตมันขยับ จิตมันกระทบ

จิตมันกระทบอะไร

กระทบกาย กระทบเวทนา กระทบจิต กระทบธรรม สติปัญฐาน ๔ ใด แล้วสติปัญฐาน ๔ สติปัญญามั่นคุ้มครองดีไหม ถ้าคุ้มครองดี มันก็เป็นธรรมจักร ถ้ามันผิดพลาด ทางสองส่วนไม่ควรเสพ ทางสายกลางในพระพุทธศาสนา ทางสายกลาง มัคโค

ใครเป็นคนกระทำ ใครเป็นคนก้าวเดิน

ก็ใจดวงนี้ไง

แล้วใจของใคร

ก็ใจของเรานี่ไง

แล้วใครเป็นคนทำ

ก็เราทำขึ้นมาไง มันก็เป็นปัจจัยตั้งใจ สันติปฏิญโกใจ สันติปฏิญโกก็รู้ตามข้อเท็จจริงนั่นไง ถ้ารู้ตามข้อเท็จจริง

แล้วรู้อะไร รู้อะไร

ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ ขณะ นิโรธ

ถ้ามันปล่อย ปล่อยก็คือปล่อย ปล่อยมันไม่ดับ ชั่วคราวๆ

เวลาพิจารณาไปนะ กายนอก ภายใน กายนอกๆ หลวงปู่เจี๊ยะสอนนี่ไง ให้พิจารณากาย พิจารณากายตามข้อนิ้วมือนิ้วเท้า ก็พิจารณากันอยู่นี่ไง พิจารณากายนี้ กายนอก กายนอก ผลของมันคือสมณะ จิตสงบแล้วเห็นกาย ภายใน

กายนอก ภายใน กายนอก กายสมมุติ กายนึกคิด กายเทียบเคียง

เทียบเคียงเพื่ออะไร

เพื่อให้จิตสงบ อย่าส่งออก

ภายใน ถ้าเห็นกายละ ถ้าเห็นกายก็สติปัญฐาน ๔ เพราะอะไร เพราะต้องจิตเห็น จิตเห็น จิตรู้ จิตมีการกระทำ

ถ้าจินตนาการ วิปัสสนิก มันก็รู้ก็เห็น แล้วรู้เห็น ผลอะไร นี่ไง กิเลสมันตีกันไง

แล้วเวลากิเลสมันแหลมมันคมของมัน มันพลิกมันแพลง มีพระปฏิบัติมากมายว่า เราฉลาดกว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คิดว่า คิดว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีแต่ในตู้พระไตรปิฎกไง

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้แล้ว ธรรมเหมือนกับใบไม้ในป่า

ในตู้พระไตรปิฎก ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ มันเป็นใบไม้ในกำมือเท่านั้น เป็นแค่ช่อ ช่อของพระพุทธศาสนา กำมือพระพุทธศาสนาสอนไว้เท่านั้นเท่านั้น แต่ความจริงมากมายมหาศาลมากกว่านี้

เวลาครูบาอาจารย์ของเรา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านทำได้ ท่านมีความมหัสจรรย์ในใจมากกว่านี้ แต่ก็สอนให้ฝึกหัดเท่าที่จำเป็น เท่าที่ทำได้ เพราะเท่าที่ให้มันเป็นศีล เป็นสมาธิ เป็นปัญญา นี่คือมรรค นี่คือหนทาง มัคโคไง

มัคโคเป็นทางของใคร

ก็เป็นทางของจิตดวงนั้น จิตที่ขี้ทุกขีขี้ยากนี่ แล้วกว่าจะประพุดติปฏิบัติขึ้นมาให้มันเป็นตามข้อเท็จจริงอย่างนี้ได้

ไม่มีวาสนาล้มลุกคลุกคลานอยู่นะ โดยธรรมชาติ กรรมฐานมันวนลื้อ มีศรัทธามีความเชื่อมั่นคงก็อยากจะฝึกหัดปฏิบัติ ถึงเวลาทำแล้วท้อแท้อ่อนแอ น้อยเนื้อต่ำใจ เราไม่มีวาสนา เลิกเหอะ ร้อยแปดพันเก้า เพราะแพ้กิเลสไง แพ้ภัยตัวเอง แพ้กิเลสแล้วให้กิเลสมันกระที่บข้ำ นี่มันแหลมคมไง

ปฏิบัติไปข้างหน้าก็ทุกข์ ปฏิบัติครึ่งๆ กลางๆ ก็ทุกข์ ยกเลิกในการประพุดติปฏิบัติ เลิกเถอะ ก็ทุกข์ แล้วทุกข์เป็นอริยสัจ ทุกข์เป็นความจริง ทุกข์มันเกิดจากอะไร

เกิดจากต้นหาความทะยานอยากไง อยากได้ อยากเป็น อยากมี ไม่อยากได้ ไม่อยากเป็น ไม่อยากมี ไม่รู้ไม่ชี้สิ่งใดเลย นั่นก็กิเลสทั้งนั้นนะ ต้นหาหมดนะ

ต้นหาคืออะไร

นี่ไง พญามารไง แล้วพญามารมันอยู่ที่ไหน

ไปหาที่อื่นไม่เจอหรอก มันต้องค้นคว้าหาเข้ามาที่ใจของตน เพราะถ้าค้นคว้าเข้ามาหาที่ใจของตน เห็นไหม อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน

ตนถ้าฝึกหัดดีแล้ว ผู้ที่ฝึกหัดดีแล้ว เห็นไหม ครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมๆ นะ ส่วนใหญ่แล้วเป็นสัตรีอาชานอย สัตรีอาชานอยจะกินแต่ยอดหญ้า สัตรีอาชานอยจะกินแต่น้ำ น้ำที่เป็นต้นธาร สัตรีอาชานอยเขาเลือกของเขา

เราเป็นอะไร เรามีแต่ตั้มยำทำแกงกับประชาชน อยากได้ของเขามาทั้งหมด อาชานอยตรงไหน

อาชานอยจะไม่แตะเลย นั่นเป็นทานของเขา นี่ไง ใจเขาที่เป็นธรรม เขาเสียสละได้ ใจเราหัวโล้นๆ

สัตรีอาชานอยเขาเลือกของเขา มีศีล มีสมาธิ มีปัญญา ดำรงชีพไว้เพื่อฝึกหัดปฏิบัติ

การเกิดเป็นมนุษย์เป็นอริยทรัพย์ การเกิดมาเป็นเรามีคุณค่ามากมายมหาศาล แล้วเราฝึกหัดปฏิบัติมีครูมีอาจารย์คอยลงปฏิภาณอยู่ ถ้ามีครูอาจารย์คอยลงปฏิภาณอยู่ เราก็พยายามฝึกหัดให้เป็นข้อเท็จจริงขึ้นมาในใจของตน

ถ้าไม่มีครูอาจารย์คอยลงปฏิภาณอยู่ เขี้ยวมันแหลมมันคม มันทำลายนะ ทำลายจนปั่นป่วนไปหมดนะ จนปั่นป่วนไป เห็นไหม เวลาผู้ที่ฝึกหัดปฏิบัตินะ เวลาที่ขาดสติถึงกับหลุดได้ เพราะเชื่อตนเอง แล้วถ้าไปรู้ไปเห็นสิ่งใดมันตกใจนะ ไปเลยนะ มันต้องฟื้นขึ้นมาๆ ใต้นี้มันอยู่ที่เวรกรรมของสัตว์

แต่ถ้าผู้ที่มีอำนาจวาสนาบารมี เขาไม่แวะข้องเกี่ยวสิ่งนั้น เพราะเขารู้ว่าเป็นมิจฉาทิฏฐิ เป็นความเห็นผิด เป็นการประพฤติปฏิบัติผิด เป็นการประพฤติปฏิบัติบูชากิเลส

เราฝึกหัดประพฤติปฏิบัติอยู่นี้เพื่อให้เท่าทันกิเลส เท่าทันกิเลส หัวใจจะสงบลง เพราะเราไม่เท่าทันมัน เพราะไม่เท่าทัน มันถึงบิดถึงปลิวให้เราอีลุ่ยฉุยแฉกอยู่นี่ไง แล้วก็มาตีโพยตีพายนะ ปฏิบัติมันทุกข์ๆ

มันทุกข์อยู่แล้ว

ความคิดเร็วกว่าแสง ความคิดของคนเร็วกว่าแสง เราคิดถึงรอบโลกสิ เราคิด นั่งอยู่นี่เราคิดไปได้หมดเลย แล้วจะยับยั้งมันได้อย่างไร แล้วมันบวกเข้าไปกับความโลภ ความโกรธ ความหลง มันบวกไปโดยจิตนิสัย มันบวกไปร้อยแปด

แล้วเราก็เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา มีอำนาจวาสนาได้บวชเป็นพระ แล้วมีศรัทธาความเชื่อ เพราะอะไร

เพราะหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเราท่านแสดงธรรม ท่านดำรงชีวิตให้เราได้เห็น เราก็อยากได้ แต่อำนาจวาสนาคนไม่เหมือนกัน เราได้ทำอย่างนั้นหรือไม่ ถ้าเราได้ทำบุญกุศลอย่างนั้นมา เวลาเราทำสิ่งใดมันพอใจ มันน้อยสันโดษ อ่อนน้อมถ่อมตน ไม่บ้าบอคอแตกหรอก

ไอ้นั่นกิเลสมันแหลมคมไป ยังไม่ได้ทำอะไรเลย บรรลุธรรมหมดแล้ว ยังไม่มีอะไรเป็นขึ้นเป็นอันเลย มันบอกมันรู้ธรรมะ ดุสิต กิเลสมันแหลมคมไหม

แล้วสิ่งที่เวลาพูดออกมาเริ่มต้นยังมียางอายอยู่นะ ก็พูดธรรมะพระพุทธรูปเจ้านั้นแหละ พอยางอายมันชักด้านขึ้นนะ มันเก่งกว่าพระพุทธรูปเจ้าแล้ว

“ที่ท่ามาๆ มันสมัยพระพุทธรูปกาล ในปัจจุบันนี้โลกมันเจริญแล้ว เราปฏิบัติแบบความเจริญของโลก”

ไอ้ที่ไ้ไม่ต้องทำอะไรเลยนะ มันภาพเก่าภาพใหม่ก็ไม่รู้ แล้วมันเป็นสมบัติของใคร

แต่นี้มันทุกข์มันยากนะ เรามีอำนาจวาสนา ถ้ามีอำนาจวาสนาแล้วนะ ตั้งสติไว้ มันเป็นกุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา เราคิดเรื่องนี้มาตลอด เราไม่เคยท้อแท้ ไม่เคยสิ่งใด เพราะศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี

เวลามันทุกข์มันยากขึ้นมานะ ระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๖ ปีทุกข์ขนาดไหน ทำทุกรกิริยานะ ทำได้เหนือคนทุกๆ คน มันก็แก้กิเลสไม่ได้ คิดว่ากิเลสมันอยู่ที่ร่างกายนี้ไง อดอาหาร กลั้นลมหายใจ สลบถึง ๓ ครั้ง สลบ ๓ ครั้งคือตายฟื้น เพราะไม่มีใครสอนไป

เวลาทำเอาจริงเอาจัง เวลาเราทุกข์เรายาก เราดูที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเราทุกข์เรายาก คิดถึงหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านทุกข์ท่านยากมาก่อน ทุกข์ยากขึ้นมาก่อนเพื่ออะไร เพราะท่านจะต้องมีประสบการณ์เพื่อจะมาอบรมบ่มเพาะสติวิহারิกของท่าน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม อนาคตังสญาณ ใ้โฮ! เยอะแยะนะ ในพระไตรปิฎก ไม่เทศน์ ไม่พูด

พระอานนท์ถาม ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่อบรมบ่มเพาะละ

เพราะเขาไม่ฟัง แล้วเขาฟัง เขาฟังไม่รู้เรื่อง

แต่ถ้าคนมีบุญกุศล เห็นไหม อนาคตบิณฑิกเศรษฐีไปเยี่ยมเพื่อน เศรษฐีด้วยกัน ไปถึงไปเห็นเขาทำอาหารมหัศจรรย์ เอ๊ะ! วันนี้น้ำมันแปลก แปลกกว่าทุกๆ วันนะ ถามเพื่อน เอ๊ย! เอ็งทำอะไรนะ

นิมนต์พระพุทธเจ้ามาฉันพุ่มนี้ ไม่รู้หรือ พระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว พระพุทธเจ้าเกิดแล้ว

ได้ฟังแค่นี้นอนไม่ได้เลย

เวลาคนที่เป็นธรรม คนที่เป็นธรรมเขาเป็นอย่างหนึ่งนะ เขาแค่ได้ยินคำว่า “พุทธะ” เขายังศรัทธาท่วมท้น

ใ้คนที่มันดีมันดีมันดี บอพระพุทธเจ้านั่งอยู่นี่นะ มันไปทางอีกทางหนึ่ง ไม่ใช่เรื่องของเรา พระพุทธเจ้า เราไม่เกี่ยว ไปอีล้วยอูยแฉก ไปตกปลา ไปเล่นหุ้น ไปออกนอกกลุ่มนอกทางไปนู่น

แต่ถ้าเป็นเรา หัวใจของเรามันทุกข์มันยาก ทรัพย์สินมันเป็นเรื่องหนึ่งนะ ทรัพย์สินถ้าเป็นสัมมาทิฎฐิถูกต้องชอบธรรมมันก็เป็นประโยชน์ ทรัพย์สินถ้าเป็นมิจฉาทิฎฐิ ถ้าเป็นความเห็นผิด มันพาไปเล่นการพนัน มันพาไปเสพยาบ้าเมากับความสิ่งนั้นนั้นนะ ทรัพย์สินทำให้คนเสียเยอะแยะไป ทรัพย์สินทำให้คนดีก็ได้

ฉะนั้นถึงว่า แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

แผ่นดินธรรม ให้ใจเราเป็นธรรมก่อน สิ่งนั้นถ้าเกิดขึ้นมามันก็จะเป็นประโยชน์กับเรา ถ้า
กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา

ฉะนั้น เวลาเราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เรามีพระพุทธ พระธรรม
พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งที่อาศัย เวลามันทุกข์มันยาก ระลึกถึงครูบาอาจารย์ของเรา ทำไมท่านทำของ
ท่านได้ ทำไมเราทำของเราไม่ได้ เราก็ฝึกหัดปฏิบัติ ทำของเราขึ้นมาให้ได้ แล้วทำแล้ว
เทียบเคียงๆ

หลวงปู่มั่นใจ “จิตเป็นอย่างไร?”

ถ้าจิตมันเป็นอย่างไร แสดงว่ามีอำนาจวาสนา

จิตเกล้ากระผมเป็นอย่างนั้นๆ

แล้วถ้าจิตเกล้ากระผมเสื่อม เกล็ดกระผมทุกข์ ทุกข์มากเลย

ทุกข์มันเป็นเรื่องจริง ทุกข์มันเป็นเรื่องจริง ทุกข์ ทุกคนมันทุกข์อยู่แล้ว แต่เราไปจมปลัก
อยู่กับทุกข์ เราจะทุกข์มาก

ถ้ามันทุกข์ เราก็มีสติมีปัญญาดี ความทุกข์มันเกิดได้ มันก็ดับได้

มันดับเพราะอะไร

ทุกข์เกิดขึ้น ทุกข์ตั้งอยู่ แล้วทุกข์ดับไป

แต่ถ้าเราไปจมอยู่กับทุกข์ เราจะทุกข์ซ้ำซ้อนอยู่อย่างนั้น

แต่ถ้ามันเป็นเรื่องทุกข์ๆ ไซ้ มันเป็นเรื่องทุกข์ ทุกข์ มันเหตุให้เกิดทุกข์ ถ้าเราเท่าทัน
ความทุกข์ เราเท่าทันแล้ว ความทุกข์อยู่ข้างนอก ความทุกข์จะเข้ามาแหย่เราไม่ได้เลย ความ
ทุกข์จะเข้ามาพริกแพลงอะไรเราไม่ได้เลย เพราะเรามีอำนาจวาสนาไป

ฉะนั้น เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์เรานั่งสมาธิทั้งวันทั้งคืน ทำไมทำได้
แล้วทั้งวันทั้งคืน นั่งสมาธิมีสติมีปัญญานะ ไม่ใช่ นั่งหลับ

ต่อไปนี่พยายามจะนั่งให้ได้เวลา แล้วจะมาคุยว่าฉันนั่งได้

มันไม่เป็นสมาธิ มันไม่มีกำลัง มันไม่มีความตื่นรู้ แล้วได้มาอะไร เป็นมิจฉา สมาธิหวัตต
 อย่างนี้ สมาธิมิจฉาอย่างนี้ ภวังค์อย่างนี้ มันเป็นประโยชน์หรือ นี่กิเลสมันแหลมคมไป มันกลับ
 เป็นโทษนะ กลับเป็นโทษเพราะว่าเราติดใจ เรายึดมันติดมันกับสิ่งที่ เป็นความจอมปลอม มิจฉา
 สมาธิ

คำว่า “มิจฉา” มันผิด แล้วเราก้ยึดมันกับความผิดอันนั้นว่าเป็นความจริง แล้วกิเลสมัน
 เขียวแหลมคม มันก็กัดก็ฉีก “มันต้องเป็นอย่างนี้ มันเป็นข้อเท็จจริงอย่างนี้”

มันเป็นอย่างนี้ ทำไม่ไม่เข้าสู่มรรคละ

ถ้ามันเข้าสู่มรรค เข้ากับธรรมจักร สัจจญาณ กิจจญาณ มันมีสัจจะ มีกิจกรรม มีการ
 กระทำ แล้วจิตของเรามันกระทำมันก็อึ้ง อู๋! โอ้! ความเพียรชอบมันเป็นอย่างนี้

พอความเพียรชอบเป็นอย่างนี้ เห็นใหม่ เวลาครูบาอาจารย์เราเดินจงกรม นั่งสมาธิ
 ภาวนา ท่านไม่พูดกับพวกญาติโยมนะ มันเรื่องไร้สาระ

พวกญาติโยมจะอาราธนาเลย “หลวงพ่อย่าทำ มันทุกข์ มานั่งสบายๆ มาคุยกันนี้ หลวง
 พ่อย่าทำ”

เขาทุกข์แทนไง คนอื่นเขาทุกข์แทนครูบาอาจารย์ของเราที่ปฏิบัติตามข้อเท็จจริง เขาทำ
 ไม่ได้ เขาทำไม่เป็น แล้วเขาเห็นคนทำได้ คนทำเป็น เขาทุกข์แทน

ฉะนั้น เวลาครูบาอาจารย์เราท่านปฏิบัติ เอ็งอย่าเข้ามาใกล้ ไม่ให้ใครรู้ ไม่ให้ใครเห็น เรา
 จะทำความเป็นจริงของเรา แล้วความเป็นจริงของเรา ความเพียรชอบ ความเพียรชอบ ความ
 วิริยะ ความอุตสาหะ คราวนี้เดินจงกรม ๕ ชั่วโมง ได้สมาธิชนิดหนึ่ง คราวหน้าจะเดิน ๑๐ ชั่วโมง
 ได้สมาธิมากขึ้น คราวหน้าจะเดินจงกรม ๒๔ ชั่วโมง เดินทั้งวันทั้งคืน นี่ทางของสมณะเป็นทาง
 กว้างขวาง เราทำของเราไป

แล้วจิตมันจะเสื่อมไหม

ไอ้ที่มันเสื่อม มันเสื่อมที่มันทุกข์ว่า บ่นกันอมทุกข์ บ่นทุกข์ จมอยู่กับทุกข์นั้นนะ เวลาปฏิบัติทุกข์ใหม่ ทุกข์ แต่เป็นความเพียรชอบ ทุกข์ด้วยความชอบธรรม ทุกข์จนหายทุกข์ ทุกข์จนทุกข์หายไปหมดเลย สงบระงับมีความสุข มีความสุขแล้วติดสุขใจ ติดสมาธิ

สุขก็ติดไม่ได้ จมทุกข์ อมทุกข์ อยู่กับทุกข์ จมอยู่กับทุกข์อย่างนั้นนะ

เราต้องมีสัจจะ มีความเพียรของเรา เวลามันวางทุกข์ ก็ไม่ติด นี่มันแค่ทางอ้อม นี่มันแค่เริ่มต้น เวลาครูบาอาจารย์ที่ทำความสงบของใจๆ ทำความสงบอย่างไร ถ้าสงบแล้วมันมีความสุขของมัน ความสุขของมัน มันก็ติดของมัน มันก็ยึดมันถือนั่นของมัน

แล้วถ้าไม่ยึดมัน ทำอย่างไร

ไม่ยึดมัน ความสุขก็เป็นความสุขอันหนึ่ง ความสุข สุขเพื่อจะทำหน้าที่การงานต่อไป ถ้าทำหน้าที่การงานต่อไป น้อมไป ระลึกไปให้เห็นข้อเท็จจริง เห็นข้อเท็จจริงมันก็เห็นกิเลส เห็นกิเลส มันภูมิใจนะ เห็นกิเลสนี้ภูมิใจมาก ภูมิใจว่าเราได้เห็นไอ้ตัวร้ายในหัวใจของตนแล้ว

ไม่มีสิ่งใดร้ายกาจเท่ากับกิเลสในใจของตน

แล้วไอ้ตัวร้าย กิเลสตีกิน กิเลสแหลมคม มันกัดมันฉีกใจดวงนี้มาตลอด แล้วเราก็ไม่เคยรู้ ไม่เคยเห็นว่าหน้าตามันเป็นอย่างใด ไม่เคยรู้ไม่เคยเห็นว่าพิษสงมันขนาดไหน แต่พอเราารู้เราเห็นขึ้นมา เราเริ่มภูมิใจ

พอภูมิใจแล้วนะ ก็ต้องกลับมาทำความสงบให้มีกำลังมากขึ้น แล้วฝึกหัดใช้ปัญญา เวลาฝึกหัดใช้ปัญญาไง ถ้าไม่ฝึกหัดใช้ปัญญา มันจะไม่ใช่ภาวนามยปัญญา

ไอ้ที่ว่าคิดเองเออเอง มันเป็นสัญญา เป็นสูตร เป็นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่มีความซื่อเท็จจริงจากวิหารธรรม จากในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นความจริง แสดงไว้ แสดงไว้เป็นปริยัติ แล้วปริยัติต้องปฏิบัติ ปฏิบัติจะเป็นปฏิเวธ

เราได้ยินได้ฟัง แล้วเราได้จำของเรามา แล้วมันยังไม่เป็นข้อเท็จจริงของเรา ถ้าไม่เป็นข้อเท็จจริงของเรา มันเป็นภาคปริยัติ แล้วถ้ามันไม่เป็นข้อเท็จจริงของเรา เราจำมา ถ้ากิเลสมัน

แหลมคมมันก็พลิกแพลงว่าเรารู้ เรารู้เข้าใจ แล้วมันก็สร้างอารมณ์ด้วยนะ ถ้าสร้างอารมณ์ขึ้นมาเป็นสัญญา ถ้าเป็นสัญญา มันเป็นความจำ มันเป็นแบบมิจฉา มันเป็นแบบภวังค์

แล้วเราก็เคยติด เราก็เคยเสียหาย เราทำแล้วมันไม่เจริญก้าวหน้า แล้วพอเราเจริญก้าวหน้า จะเจริญก้าวหน้าให้เป็นปัจจุบันธรรม ให้เป็นภาวนามยปัญญา แต่เวลาเจริญก้าวหน้าขึ้นมาแล้ว มันต้องมีสติ สติ ความรอบคอบ มีความเพียร ความวิริยะ ความอุตสาหะ ดูแลให้ดีงาม แต่ดูแลให้ดีงามขนาดไหน กิเลสมันพลิกมันแพลง มันก็จะไหล ไหลออกมา ออกมาเป็นภวังค์ เป็นต่างๆ เราจะต้องดูแลรักษา เราต้องฝึกหัดของเรา เห็นไหม นี่เป็นการต่อสู้

ครูบาอาจารย์ท่านจะพูดประจำ สงครามธาตุ สงครามขันธุ์

เวลาปัญญามันเกิดขึ้นไง ระหว่างธรรมะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมเป็นสังฆธรรม แต่เวลาเราศึกษามามันก็เป็นความจำ

เวลาเป็นความจริงกับเราละ เวลากองทัพกิเลสกับกองทัพธรรมมันเริ่มปะทะกัน กองทัพธรรมคือ ศีล สมาธิ ปัญญา กองทัพธรรมคือมัคโค ทางอันเอก มัคโค ทางอันเอกคืออมรรค ๘ ดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ แล้วมันเกิดจากใจของเรา มันเกิดจากการกระทำของเรา มันเป็นกองทัพ เป็นธรรมะ ธรรมะของใจของเรา

นี่ไง จิตเป็นอย่างไร จิตแก้จิตนะ เวลาธรรมมันเกิด เกิดจากจิตเรา

จิตนะ หลวงปู่มั่นบอก กิเลสอยู่ที่ฐิติจิต

บ้านของกิเลส ฐิติจิต จิตเดิมแท้ที่ผ่องใส นั่นนะอวิชชา นี่บ้านของมัน

แล้วเราทำความเข้าใจเข้ามา เห็นสติปัญญา ๔ ในบ้านของเรา แล้วจิตตภาวนาเกิดจากจิต แล้วเกิดภาวนามยปัญญา ปัญญาเห็นว่าความคิดนี้เร็วกว่าแสงๆ เวลาจิตใจมันเท่าทัน เวลาภาวนามยปัญญา ปัญญามันเกิด สิ่งที่เร็วกว่าแสงแต่มันอยู่ในธรรมจักร จักรที่มันหมุนตัวๆๆ ไฉโย! มหัทศจรวย เร็วหรือช้า หนักหรือเบา ถูกหรือผิด

ทางสายกลางไง ทางสายเอกไง ทางสายกลางในพระพุทธศาสนา

เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เรามีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่ง แล้วเวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา มัคโค ทางอันเอก มันจะรวมเป็นหนึ่ง จิตมันจะหมุน มันจะมีการกระทำ มันจะเป็นข้อเท็จจริง ข้อเท็จจริงมันก็เป็นความมหัศจรรย์กับใจดวงนั้น ในใจดวงนั้นที่เห็นกิเลสไป เห็นกิเลสมันก็มีมหัศจรรย์ นี่ตามข้อเท็จจริงนะ

แต่ถ้าเป็นสติปัญญา ๔ ปลอดภัย ภาคปริยัติไป “แนวทางสติปัญญา ๔” ปากเปียกปากแฉะเลยแหละ โอ๊ย! อธิบายกันแจ้วๆ ไม่มีเนื้อหาสาระเลย เนื้อหาสาระคือจดจาร์กไว้เป็นทางวิชาการ แต่ไม่มีใจดวงไหนรู้จริง

แต่เป็นหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นรู้จริงขึ้นมาในใจของท่าน แล้วเป็นข้อเท็จจริง นี่ไง ถือปฏิภาณอยู่นี่ไง คอยลงแสบอยู่นี่ไง ลงแสบให้เราไม่ให้กิเลสมันแหลมคมที่ให้มันกัดมันฉีก แล้วมันชักนำไป

เข้าไปจุ่มๆ ไปรู้เห็นก็ โอ๊ย! เอะอะมะเทิงแล้ว

แต่ความเป็นจริงไม่ใช่ มันชั่วครวญๆ ตึงคะ ถ้ามันสมุจเฉทมีหนเดียว กิเลสตายได้ครั้งเดียว ไม่มีตายซ้ำซ้อน ตายได้หนึ่งเดียว ถ้ามันหนึ่งเดียว เห็นไหม ขณะ นิโรธ ดับทุกข์ สมุจเฉทปหาน นี่ถึงจะเป็นข้อเท็จจริง

ถ้าข้อเท็จจริง มันจะฝึกหัดมาจากการล้มลุกคลุกคลาน ฝึกหัดมาจากสิ่งที่ว่าทุกข์ จมทุกข์อยู่นั้นแหละ

ทุกข์ประจำธาตุประจำขันธุ์ ทุกข์ในชีวิต ทุกข์ในความเพียร ความวิริยะ ความอดุทธาหะ แต่มันมีบุญมีกุศล มีศรัทธา มีธรรมรองรับ มันทำได้หมดละ นั่งสมาธิภาวนาได้สุขเต็มที่ มันอยู่ที่กิเลสใครกิเลสมัน กิเลสอย่างกลาง กิเลสอย่างหยาบ กิเลสอย่างละเอียด กิเลสที่มันทับมันซ้อน ก็ต้องใช้สติปัญญาเข้าไปเต็มที่

แต่ถ้ามันเป็นสัจจะเป็นความจริงนะ เวลามันสมุจเฉทปหาน นิโรธ ดับทุกข์ เป็นสมณะที่ ๑ นี่สมณะที่ ๑ นะ ที่ ๒ กิเลสร้ายกว่านี้ ที่ ๓ กิเลสเอาเรื่องเลย ที่ ๔ นี่อ้อยสร้อยเลย ครอบครวของมาร

การฝึกหัดประพฤติปฏิบัติอย่าให้กิเลสมันตีกิน กิเลสมันตีกินนะ มันอ้างธรรมะ กิเลสบังเงา เอาธรรมะมาหากิน ไม่ใช่ข้อเท็จจริง

เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา จะประพฤติปฏิบัติธรรมสมควรแก่
ธรรม สมควรแก่ธรรมตามข้อเท็จจริง ตามเนื้อหาสาระกิเลสในใจของตน แล้วสำรอกคายออก
ให้เป็นข้อเท็จจริงในใจของตน เป็นสันติภูมิรู้ รู้แจ้งในใจของตน เอวัง